

Viešojo ir privačiojo konkurencijos teisės įgyvendinimo sąveika: situacija Lietuvoje

Seminaras „Konkurencijos pažeidimais daroma žala ir jos atlyginimas”
2011-12-14 Vilnius

Jūratė Šovienė
Konkurencijos tarybos narė

Konkurencijos teisės pažeidimais daroma žala

- ❑ Išaiškinti konkurencijos teisės pažeidimai per metus Lietuvoje padaro mažiausiai

154,75 mln. Lt tiesioginės žalos*

- ❑ Jeigu vadovausimės prielaida, kad išaiškinama apie **10 procentų** konkurencijos teisės pažeidimų,
- ❑ Tai visa konkurencijos teisės pažeidimais per metus padaroma žala sieks

1, 5475 mlrd. Lt

*2011 metų LR konkurencijos tarybos veiklos poveikio vertinimas: tiesioginė ir netiesioginė nauda vartotojams

Konkurencijos teisės įgyvendinimas

Rūšys	Viešasis	Privatusis
Subjektai	LR Konkurencijos taryba	Vartotojai Ūkio subjektai Valstybės, savivaldybių institucijos
Pagrindinis tikslas	Konkurencijos teisės pažeidimų išaiškinimas ir nubaudimas	Visiškas žalos atlyginimas
Kiti tikslai		Pažeidimų išaiškinimas
	Atgrasymas (prevencija), konkurencijos kultūros propagavimas, konkurencijos teisės laikymosi skatinimas, veiksmingos konkurencijos didinimas rinkose, kt.	

➤ Reglamentavimas

- asmuo, kurio teisėti interesai pažeidžiami veiksmais, pažeidžiančiais SESV 101 ar 102 straipsnius ar kitais LR KĮ draudžiamais konkurenciją ribojančiais veiksmais, turi teisę kreiptis į Vilniaus apygardos teismą su ieškiniu dėl:
 - 1) neteisėtų veiksmų nutraukimo;
 - 2) padarytos žalos atlyginimo. (LR KĮ 50 str.)

➤ Praktika

Šalys	Ginčijamas straipsnio pažeidimas, dėl kurio atsirado žala	Ieškinio tipas	Bylinėjimosi trukmė	Rezultatas
UAB „Šiaulių tara“ v. AB „Stumbras“	LR KĮ 9 str.	Po NKI sprendimo	3 metai	Ieškinys patenkintas iš dalies
UAB „Palink“ v. AB „Stumbras“	LR KĮ 9 str.	Po NKI sprendimo	1 metai	Sudaryta taikos sutartis
UAB „Klevo lapas“ v. AB „Mažeikių nafta“	LR KĮ 9 str.	Po NKI sprendimo	10 metų	Ieškinys atmestas
BAB „flyLAL - Lithuanian Airlines“ v. „Air Baltic Corporation“ A/S ir Oro uostas „Ryga“	LR KĮ 5, 9 str., SESV 101, 102 str.	Po NKI sprendimo	Ieškinys pateiktas 2008 m.	Vyksta nagrinėjimas pirmoje instancijoje

❑ Padėtis Lietuvoje:

- ❑ Privatūs ieškiniai yra itin reti Lietuvoje

❑ Kodėl tai problema?

- ❑ **Susilpnėja bendras konkurencijos teisės įgyvendinimas**, kadangi viešasis be privačiojo negali pasiekti visų keliamų tikslų:
 - Konkurencijos teisės pažeidimų išaiškinimas
 - Atgrasymas (prevencija)
 - Konkurencijos kultūros sklaida, konkurencijos teisės laikymosi skatinimas
 - Veiksmingos konkurencijos didinimas rinkose, kt.
- ❑ Žalą, dėl konkurencijos teisės pažeidimų, patyrę **asmenys negauna visiško žalos atlyginimo, kurį garantuoja ES teisė**

Kodėl neveikia privatusis konkurencijos teisės įgyvendinimas?

□ Priežastys:

□ Europos Komisijos nuomone tokia situacija susidaro daugiausia dėl **įvairių teisinių ir procedūrinių kliūčių, susijusių su valstybių narių teise, reglamentuojančia ieškinių atlyginti žalą dėl konkurencijos teisės pažeidimo nagrinėjimo nacionaliniuose teismuose** (Baltoji knyga dėl ieškinių atlyginti žalą, patirtą dėl ES konkurencijos teisės pažeidimo, COM (2008) 165)

□ Šalys narės yra raginamos imtis šių priemonių reglamentavimo:

- 1) kolektyvinių ieškinių
- 2) įrodymų gavimo
- 3) saistančio NKĮ sprendimo poveikio
- 4) kaltės reikalavimo
- 5) žalos atlyginimo skaičiavimo metodų
- 6) pirkėjų galimybės remtis prezumpcija, kad jiems buvo perkeltas neteisėtas antkainis
- 7) senaties termino skaičiavimo
- 8) ieškinių atlyginti žalą išlaidų paskirstymo
- 9) atleidimo nuo baudų programų ir žalos ieškinių sąveikos (kartelio informatorių pateiktos informacijos apsauga ir civilinės atsakomybės apribojimas)

Kas daroma, kad veiktų?

❑ Padėtis Lietuvoje:

- ❑ Iki 2012 sausio 1 d. Teisingumo ministerijoje turi būti paruošti teisės aktų dėl **grupės ieškinio** reglamentavimo projektai, vadovaujantis Grupės ieškinio koncepcija, patvirtinta LRV 2011-07-13 nutarimu Nr.885
- ❑ Seime registruotas Konkurencijos įstatymo pakeitimo projektas Nr.XIP-3615 (38 str. 3 d.), sprendžiantis **kartelio informatorių pateiktos informacijos apsaugos** klausimus
- ❑ ES Komisija yra parengusi Gairių dėl **žalos dydžio nustatymo** ieškiniuose dėl žalos, padarytos SESV 101 arba 102 straipsnių pažeidimais, projektą
- ❑ ???

Kas ką dar turėtų nuveikti?

Valdžia	<ul style="list-style-type: none">☐ teisinės bazės, reikalingos žalos ieškiniams kelti, sukūrimas☐ pavyzdžio rodymas – teikiant ieškinius dėl konkurenciją ribojančiais pažeidimais valstybės patirtos žalos atlyginimo☐ konkurencijos kultūros skaida☐ vartotojų interesus atstovaujančių asociacijų stiprinimas
Privatūs subjektai	<ul style="list-style-type: none">☐ didesnis aktyvumas, spaudžiant valdžia dėl teisinės bazės sukūrimo☐ didesnis aktyvumas, teikiant ieškinius dėl žalos atlyginimo
Teismai	<ul style="list-style-type: none">☐ tinkamas proceso valdymas

Ko tikėtis ir ko ne iš KT?

Ko tikėtis iš KT?

- Daugiau reikšmingų, darančių didžiausią žalą konkurencijos teisės pažeidimų tyrimų
- Spartesnės ir skaidresnės tyrimo procedūros

Ko nereikėtų tikėtis iš KT?

- Žalos konkrečiose bylose skaičiavimo
- Įrodymų, reikalingų žalai prisiteisti, surinkimo

Ačiū Jūsų už dėmesį!

